IULIA TĂMAŞ

ELIPSA TEXTUAL-DISCURSIVĂ: PROBLEMA COERENŢEI ŞI A CONTEXTULUI

1. În interpretarea şi înţelegerea enunţurilor eliptice, rolul contextului este esenţial, deoarece vorbitorul exprimă, de cele mai multe ori, doar elementele strict necesare înţelegerii mesajului, punctele nodale ale structurii informaţionale rămânând adesea neexprimate, dar uşor de reconstituit. De aceea, decodificarea şi interpretarea enunţului eliptic are la bază un calcul inferenţial care constă în relaţionarea formei verbale eliptice cu o structură logico-semantică furnizată de un context inferat (Vlad 2000, p. 79–80)[1].

În procesul de înţelegere, respectiv interpretare a unui text, cel care interpretează „încearcă să umple orice gol pe care îl descoperă în conexitatea limbajului sau în configuraţia descripţiilor de stare pe care textul le manifestă, construind ipoteze privitoare la legăturile care lipsesc" (Vasiliu 1990, p. 140).

Discursul se produce şi se interpretează nu doar printr-un proces de codificare şi decodificare, dar şi prin procese inferenţiale, care se bazează pe strategia interpretului şi care exploatează capacităţi umane generale şi specifice limbajului, producerii ori interpretării acestuia. Aşa cum o frază nu e constituită din suma funcţiilor semnificante, tot aşa „conexiunile de semne atribuie semnelor ce le compun restricţii sau amplificări de semnificat". Se dezvoltă, aşadar, nişte *semiotici discursive*" (Mincu 1983, p. 56).

Calculul interpretativ „devine necesar în condiţiile manifestării oricărei forme de incompletitudine sau de ambiguitate în produsul verbal textual, pentru a face posibilă reconstituirea conţinutului implicit, neexprimat verbal, dar verbalizabil". Operaţiile inferenţiale contribuie la „umplerea conţinutului neexhibat în planul manifest al textului" prin valenţele unificatoare pe care le aduc cu sine în interpretarea textual-discursivă, pentru că înţelegerea unui text, în versiune orală sau scrisă, înseamnă „o *mişcare pendulară* între principii şi reguli discursive [subl. a. – C.V.], pe de-o parte, şi altele, inferenţiale, de formare/confirmare a ipotezelor, pe de altă parte" (Vlad 1994, p. 41).

O operaţie pertinentă în stabilirea elipsei textuale este identificarea contextului, ori de câte ori forma sintactică este insuficientă pentru a determina

---

[1] Acest articol reprezintă o parte dintr-un studiu mai amplu despre elipsa textual-discursivă şi implicaţiile pe care le are contextul când formele sintactice se dovedesc insuficiente în înţelegerea unui text.

DACOROMANIA, serie nouă, XVI, 2011, nr. 2, Cluj-Napoca, p. 167–175

semnificaţia unui enunţ, impunând recursul la situaţia de comunicare, la contextul întrebuinţării sale. Enunţul *Vous devez sortir d'ici* poate fi suportul unor *acte verbale diferite*, neexplicitate verbal, precum:

- o constatare: *C'est un fait que vous devez sortir d'ici.*
- un ordin: *Sortez d'ici!*
- o judecată normativă: *Vous aurez l'obligation de sortir d'ici.*

În cadrul discursului dialogal, sensul apare precizat el însuşi în context:

(1) *Vous devez sortir d'ici.*

(2) *C'est un ordre?*

(3) *Non, c'est le règlement. Je n'y peux rien.* (Tuţescu, 1998, p. 81)

Se poate constata cu uşurinţă din exemplele de mai sus că ambiguitatea unei expresii poate fi îndepărtată prin apelul la situaţia de comunicare. Elementele non-verbale din comunicarea orală funcţionează în calitate de „completări" ale comunicării prin mijloace verbale (cf. Slama-Cazacu 1982a, p. 213).

În baza principiului de economie a mijloacelor verbale, în vorbire interpretul trebuie să transforme un conţinut literal „slab" într-un conţinut implicit mai puternic, adică să-i adauge o anumită cantitate de informaţie, chiar cu riscul de a se înşela (cf. Berrendonner 1989, p. 115). Semnificaţiile discursului sunt imaginate şi percepute în funcţie de incompletitudinea lui structurală, cum este, de exemplu, cea sugerată de *schema discursivă*.

2. Coerenţa *schemei discursive*[2] asigură o completitudine internă care contrabalansează incompletitudinea structurală. Nu doar relaţiile de sens între fraze sunt cele care definesc coerenţa textului, ci şi *relaţiile referenţiale*, adică relaţiile între „fragmente" *de realitate* („obiecte" sau „stări de fapt") pe care segmentele *lingvistice* le desemnează şi care reprezintă referinţa lor (cf. Adam 1993, p. 52; Kleiber 1999, p. 15–16). Ideea de *schemă discursivă* sau *model discursiv* permite considerarea frazelor şi a propoziţiilor unui text ca fiind coerente prin raportarea lor la un *model* posibil sau plauzibil, iar dacă recursul la acest model are ca rezultat înţelegerea şi interpretarea unei părţi a unui text sau a unui text întreg, atunci textul este coerent. Şi mai departe, macrostructurile textului pot fi puse în relaţie cu nivelul superior al macrostructurilor modelului (cf. Dijk 1997, p. 20). Exemple de astfel de macrostructuri sunt cele ale naraţiunii sau ale argumentaţiei.

Noţiuni ca *plan*, *schemă*, *cadru* structurează cunoaşterea noastră, ne ajută să facem conexiuni, să înţelegem, finalmente, textele în care entităţi şi activităţi sunt evocate într-o manieră obscură sau eliptică (cf. Nerlich, Clarke 1999, p. 49).

Coerenţa este o proprietate de ordonare logică a enunţurilor şi de integrare a sensurilor locale într-un sens global (cf. Rovenţa-Frumuşani 2005, p. 98). Principiu de reducere şi comprimare a informaţiei semantice, *globalitatea* se poate evidenţia,

[2] Teoria *modelului discursiv* asigură o bază solidă teoriei coerenţei textuale, conform lui T. A. van Dijk (1997, p. 20).

din punct de vedere lingvistic, prin reduceri succesive ale expresiei verbale (cf. Vlad 1994, p. 119–120). Operaţiile coerenţei mobilizează mecanisme sintactice, semantice şi pragmatice ale limbajului prin:

a) reguli de *repetiţie* (actualizată prin pronominalizări, referenţializări contextuale, substituţii lexicale),

b) reguli de *progresie* (asigurată prin raportul între continuitatea tematică şi progresia rematică),

c) reguli de *noncontradicţie* (un text coerent nu trebuie să conţină nici un element care să contrazică o secvenţă anterioară) şi

d) reguli de *relaţie* (regulă de natură pragmatică potrivit căreia acţiunile şi evenimentele evocate trebuie să fie congruente în privinţa nivelurilor discursive şi percepute ca atare de interpret) (cf. Charolles 1978; Tuţescu 1998, p. 102; Vlad 1999; Rovenţa-Frumuşani 2005, p. 103 şi 2000, p. 76).

3. Un eveniment verbal nu poate fi înţeles într-o manieră adecvată, într-un prim moment, decât dacă sunt cumulate cele două sensuri: *sensul enunţului* (al discursului) şi *sensul enunţării*, mai precis al manierei şi al intenţiilor pe care le are locutorul în momentul producerii enunţului (cf. Vlad 1977, p. 50).

Unitate a micropragmaticii, *referinţa* furnizează informaţii despre subiectul enunţului constând în amănunte de natură lingvistică, extra-lingvistică (voce, timbru, accent), nume proprii şi construcţii explicative (cf. Bălănescu 2001, p. 170). În plan intratextual, referinţa se realizează prin reperaj referenţial anaforic şi cataforic[3].

Deoarece *referenţii* sunt entităţi ale lumii reale, desemnate cu ajutorul expresiilor lingvistice, referinţa apare ca „o relaţie limbă – lume, care stabileşte legătura între porţiuni sau segmente ale lumii reale şi expresii lingvistice” (Kleiber 1999, p. 17).

Capacitatea unei expresii de a identifica un referent pe baza referinţei sale virtuale şi a elementelor de care dispune interlocutorul într-o situaţie dată, în întrebuinţare, demonstrează că descripţia este *completă*. Când o *descripţie definită* sau *nedefinită* eşuează în determinarea unui referent unic, aceasta este *incompletă*, fapt care arată că o expresie, deşi saturată semantic, poate să eşueze în a-şi atribui referentul (cf. DEP 1999, p. 339).

Procesele de saturare, în general pragmatice, sunt cele care remediază incompletitudinea unei expresii lingvistice. În enunţurile următoare:

(4) *Caut o minge roşie cu buline albe.*

(5) *Am văzut baticul de mătase.*

(folosind termenii propuşi de autorii DEP) se ilustrează în (4) o descripţie *nedefinită* incompletă, iar în (5) o descripţie *definită* incompletă. Ambele descripţii

[3] J. M. Adam (1993, p. 52) consideră că *referinţa anaforică* e orientată la stânga, *referinţa cataforică* e orientată la dreapta, iar acestora li se adaugă o a treia, numită *exoforică*; cea din urmă este *absolută* şi *contextuală* sau *deictică* . Despre reperajul anaforic şi deictic a se vedea şi C. Vlad (2003, p. 131).

eşuează în atribuirea unui referent ca obiect unic, fiind incomplete. Doar analiza condiţiilor şi a situaţiei concrete în care este rostit primul enunţ poate decide dacă acesta este complet sau incomplet. Mai precis, dacă enunţul (4) este rostit de către un părinte într-un magazin de jucării, există toate şansele ca oricare dintre mingile de acolo să corespundă cerinţei părintelui, dacă însă un copil şi-a pierdut pe un teren de joacă mingea, orice altă minge roşie cu buline albe este exclusă din discuţie, pentru că acel copil vrea obiectul nu doar unic, ci şi particular, care îi aparţine. Enunţul (5) este incomplet pentru că există nenumărate obiecte care pot satisface condiţiile exprimate prin descripţia *baticul de mătase*.

Din examinarea acestor exemple reiese faptul că în atribuirea referenţilor unor descripţii definite sau nedefinite, *contextul* este hotărâtor. Complexitatea şi dificultatea analizei enunţurilor complete vs. incomplete este determinată tocmai de diversitatea pe care o oferă situaţiile şi contextul în care se realizează aceste enunţuri.

4. Spre deosebire de *co-text*, care este asimilat cu grupul propoziţiilor (frazelor) care urmează şi preced o propoziţie dată în text, echivalând tradiţionalul context verbal, *con-textul* este considerat „grupul tuturor factorilor relevanţi ai procesului comunicării (sau ai actului vorbirii) care nu sunt proprietăţi ale textului (discursului) însuşi” (Vlad 1982, p. 45; cf. şi Vlad 2003, p. 114–115).

E. Coşeriu (1994, p. 86) afirmă că fiinţa umană nu apelează în comunicare doar la sistemul lingvistic, ci şi la cunoaşterea lucrurilor, la ideile şi credinţele referitoare la acestea, la imagini şi la contextele explicite şi implicite pe care le are despre lucruri[4]. Şi pentru D. Maingueneau (1993, p. 10) contextul desemnează atât ceea ce este considerat co-textul verbal în care se găseşte prins un enunţ, cât şi împrejurările ce alcătuiesc contextul (situaţional) care defineşte specificitatea unei anumite situaţii de comunicare (tipul momentului, locul unde anumite enunţuri sunt enunţate, rolul social al protagoniştilor etc.).

În opinia Olgăi Bălănescu (2001, p. 48) contextul este marcat de participarea locutorilor la actul vorbirii, devenind dinamic şi fiind reprezentat de „totalitatea împrejurărilor şi detaliilor de ordin fizic sau psihologic care determină într-o mai mare sau mai mică măsură performarea actului pragmatic”, în timp ce Tatiana Slama Cazacu (1982a, p. 215) consideră contextul în mod ierarhic, nereducându-l la un ansamblu lingvistic, ci împreună cu ansamblul situaţional, social-istoric, coordonate ale partenerilor, toate alcătuind diverse niveluri contextuale.

[4] La E. Coşeriu (1967, p. 310–315) noţiunea de „context” apare schiţată astfel: **context idiomatic**, constând în faptele verbale care alcătuiesc o „limbă istorică”, **context verbal** (anturajul, imediat sau mediat, al semnelor verbale dispuse secvenţial-discursiv), **context extraverbal**: circumstanţe de natură fizică, empirică, naturală, practică, istorică şi culturală. În Daniela Roventa-Frumuşani (2000, p. 31) contextul este: a) **verbal**, b) **referenţial**, c) **situaţional**, d) **acţional**, e) **psihologic**. Elena Dragoş (2000, p. 22) preia din F. Armengaud (1985, p. 60) patru tipuri de contexte: a) **circumstanţial**, **factual**, **existenţial** sau **referenţial**, b) **situaţional** sau **pragmatic**, c) **interacţional**, d) **presupoziţional**. Ioana Prioteasa (l974, p. 29) raportează caracterul economic al enunţului la contextul lingvistic şi cel extralingvistic.

„O construcţie psihologică”, un sub-ansamblu de ipoteze de formă propoziţională pe care le produce auditorul asupra lumii şi un întreg ansamblu de premise utilizate pentru interpretarea enunţului reprezintă pentru D. Sperber şi D. Wilson (1989, p. 31) ceea ce se numeşte *context*. Dintr-o cu totul altă perspectivă, şi anume cea stilistică, Tudor Vianu (1956, p. 24) distinge *contextele legate* de cele *nelegate*, considerând că, în texte, coeziunea este asigurată de procedee precum: legăturile conjuncţionale, anaforicele, adverbele, substituţia şi repetiţia şi că procedeele contextelor „în desfacere” sau „nelegate” sunt: juxtapunerea şi asindetul. Dar din punctul de vedere al cercetării textual-discursive, mai important este faptul că în anumite situaţii există posibilitatea regăsirii complinirilor, operaţie care ajută la înlăturarea unei discontinuităţi sau discoeziuni „locale” şi că în alte situaţii apare dificultatea de a „umple” omisiunile, producându-se fenomenul ambiguizării expresiei verbale (cf. Vlad 1994, p. 82).

Scindarea, procedeu de reluare emfatică a unor afirmaţii, implicite sau explicite, făcute în text, e condiţionată *contextual*, antrenând modificări în planul expresiei privind forma constituenţilor (Şerbănescu 1986, p. 3–7).

5. În cadrul construcţiilor scindate de tipul: *Munca este ceea ce îmi place* şi *Ceea ce îmi place este munca*, descoperim forme ale elipsei la nivel intraenunţial (Şerbănescu 1986, p. 3). Trecerea de la construcţia neemfatică la cea emfatică e însoţită de schimbarea conturului intonaţional şi de ocurenţa grupului *cel ce*, *cel care*, *ceea ce* în aceleaşi contexte, conferind acestora caracter emfatic (Şerbănescu 1986, p. 3–7). În măsura în care enunţurile cu valoare de exemplu de mai sus presupun existenţa implicită sau explicită a afirmaţiei *Îmi place ceva* (cf. Şerbănescu 1986, p. 7), se poate spune că scindarea implică **elipsa**. Diferenţa dintre un enunţ emfatic şi unul non-emfatic apare la nivelul reliefării de către emiţător a unuia dintre constituenţi (*munca*) şi la nivelul presupoziţiilor implicate, obţinându-se un efect persuasiv puternic (Şerbănescu1986, p. 5–8).

Henning Nølke (1993) distinge mai multe tipuri de *elipsă* în care se găsesc „adverbele de frază fără frază”; analiza sintactică clasică nu este foarte bine adaptată analizei acestor adverbe, rolul primordial jucându-l *actul enunţării* sau enunţul ca produs al acestui act. Aceste adverbe, denumite şi „*hors-phrase*”, „*pro-phrase*”, „*ad-phrase*” sau „*mots-phrases*”, au o situaţie similară cu a apoziţiei, neputând dobândi un loc propriu-zis în frază (cf. Pop 2000, p. 35–36). H. Nølke (1993) distinge *elipse* funcţionând ca:

- răspuns:
  - a) în care adverbul funcţionează singur,
  - b) adverbul este ataşat altui cuvânt,
  - c) adverbul răspunde unei întrebări retorice, contribuind la structurarea textului;
- apoziţie;
- «corectări»;
- incize;

● coordonări ale constituenţilor de acelaşi tip (sintagme verbale);
● enunţuri în întregime fără verb.

În opinia lui H. Nølke, *incompletitudinea sintactică* derivă din relaţia enunţului cu actul enunţării, o proprietate comună tuturor *elipselor* fiind dispariţia din structura mesajelor a fragmentelor non-focalizate, atunci când acestea sunt superflue pentru înţelegerea mesajului. În raport cu focalizarea, adverbele de frază joacă roluri diferite şi se împart în:

● adverbe conectoare care se ataşează direct la focalizare;
● adverbe paradigmatizante care marchează, la nivel sintactic, un domeniu al focalizării;
● adverbe de enunţ, care au o relaţie complexă cu focalizarea;
● adverbele de enunţare care cer un act de enunţare foarte explicit.

Exemplele următoare sunt construite după modelul lui H. Nølke (1993):

(6) ***Fără glumă***, *închide fereastra*. (adverbe de enunţare)

(7) *Ei erau cincisprezece,* **poate** *douăzeci la joc*. (adverb de enunţ)

(8) [...] *motive pur comerciale şi* ***în mod cert*** *stocuri, credite ale clienţilor* [...], *conformitate cu tarifele* [...] (adverb paradigmatizant)

Adverbele de frază, remarcă H. Nølke, nu fac parte din structurarea propriu-zis semantică, funcţia lor fiind de a aduce un comentariu la enunţare sau la enunţul frazei.

M. Charolles şi B. Combettes (1999, p. 98) se folosesc de *elipsă* ca de un instrument discursiv în aplicarea coeziunii sintactice. Elipsa este reprezentată de *modalizatori* şi de *construcţiile detaşate*, în cadrul cărora intră apoziţiile, adjectivele sau participiile, gerundivele, construcţiile absolute sau infinitivele prepoziţionale.

Modalizatorii sunt constituenţi cu valoare enunţiativă. În exemplul lui Charolles, Combettes 1999, p. 98:

(9) *Si vous voulez le savoir, je me moque de cette affaire*,

verbul vorbirii, care este subînţeles (practic, un verb *dicendi*), funcţionează ca un modalizator, permiţând reformularea prin restituirea principalei: si *vous voulez le savoir, je vous dis que* [...].

Locul construcţiilor detaşate creează o dublă „aşteptare”: aceea a unei relaţii cu o predicaţie principală şi aceea de identificare a unui referent, suport al construcţiei.

Debutul unor enunţuri prin construcţii detaşate de tipul: *Uimit* [...], *Verde de frică* [...], *Fără să aştepte* [...], *Cu mâinile în buzunar* [...] cere, pe de o parte, reconstruirea unei predicaţii complete cu o sintagmă nominală referenţială: *X este uimit*, *X este verde de frică*, *X nu aşteaptă*, *X are mâinile în buzunar*, iar, pe de altă parte, ataşarea acestei predicaţii la restul enunţului, pentru stabilirea unei relaţii logice (cf. Charolles, Combettes 1999, p. 99–100). Construcţiile detaşate, aşezate în jurul unor elemente non-referenţiale (adjective, participii, infinitive) presupun un referent subînţeles, non-exprimat şi corespund unor predicaţii secundare, în măsura

în care nu pot funcţiona singure, făcând necesară complinirea predicaţiei principale conţinute în restul enunţului.

În mod evident, ceea ce lipseşte în construcţiile de mai sus este expresia actului de vorbire, iar din analiza acestora rezultă că enunţurile eliptice oglindesc transformările care intervin la nivel logic pe parcursul enunţării. Redistribuirea ulterioară a relaţiilor sintactice face ca enunţurile să fie comprimate.

Dar dacă, în cazul exemplelor oferite de gramatica transformaţională, când cele două structuri: cea de adâncime şi cea de suprafaţă sunt puse faţă în faţă, prin asimilarea elipsei cu suprimarea se creează pericolul de „elipsomanie” (cf. Cherchi 1978, p. 118), există şi pericolul interpretării *parafrazei enunţului* şi nu a enunţului însuşi atunci când „restituirea nu este numai umplerea unei lacune, ci substituirea unui enunţ cu altul” (Cherchi 1978, p. 119).

Studiul lui L. Cherchi (1978) oferă numeroase idei relevante pentru problematica elipsei, din care reţinem:

(i) gramatica propoziţiei cu formele canonice, respectiv maniera în care o limbă îşi manifestă la suprafaţă elementele: subiect – predicat – complemente nu oferă cel mai eficient instrument de analiză în studiul elipsei; în măsura în care structura logică a enunţurilor depinde de gramatica propoziţiei, aceasta trebuie inclusă în gramatica discursului;

(ii) elipsa trebuie integrată într-o lingvistică a discursului, ceea ce obligă la examinarea raporturilor care se stabilesc între o formă eliptică şi un enunţ vecin sau un element al situaţiei; rolul anaforei şi al deicticelor, marcate în general prin demonstrative, este legat de prezenţa elipsei în discurs;

(iii) observarea elipsei pe cupluri de enunţuri demonstrează legătura specifică (invariabilă) care se creează dinspre enunţul eliptic spre cel complet; dacă nu trimite la un alt enunţ al discursului, enunţul eliptic presupune totdeauna o referinţă la unul dintre elementele situaţiei (obiect, calitate, fapt ce are raport direct cu enunţul) prezente în momentul enunţării în gândul receptorului;

(iv) rolul elipsei nu este atât de a exprima, cât mai ales de a izola (împărţirea în temă vs. remă este eficientă), în măsura în care elipsa aduce o contribuţie decisivă la coerenţa discursului, deoarece „o elipsă adevărată este rezultatul procesului de producere discursivă şi nu un obiect gata încorporat într-un discurs” (Cherchi 1978, p. 125–126);

(v) în cadrul unui grup secvenţial, care are drept constituenţi enunţurile, elipsa are un rol privilegiat, deoarece poziţia ei poate fi o deschidere sau o limită în cadrul secvenţelor care alcătuiesc grupul.

4. Pentru enunţiator, elipsa devine o dovadă a solidarităţii enunţurilor într-un şir secvenţial. Rolul ei în discurs este dictat de *competenţa discursivă*, care nu constă în „capacitatea individuală de producere şi recunoaştere a grupurilor secvenţiale” (Cherchi 1978, p. 127), ci în aceea de a produce şi a menţine *coerenţa discursului* în momentul inserării enunţului *nou*, recurgând la mărci potrivite (din care face parte şi elipsa) şi de a recunoaşte mărcile de coerenţă în enunţul interlocutorului.

BIBLIOGRAFIE

Adam 1993 = Jean-Michel Adam, *Éléments de linguistique textuelle*, Paris, 1993.

Armengaud 1985 = F. Armengaud, *La pragmatique*, Presses Universitaires, Paris, 1985.

Berendonner 1989 = Alain Berendonner, *Sur l'inférence*, în Christian Rubattel (ed.), *Modèles du discours. Recherches actuelles en Suisse romande*, Berne, Éd. Peter Lang, 1989, p. 105–125.

Bălănescu 2001 = Olga Bălănescu, *Texte şi pre-Texte. Introducere în pragmatică*, Bucureşti, Editura Ariadna, 2001.

Coşeriu 1967 = Eugenio Coşeriu, *Teoría del lenguaje y lingüistica general*, Madrid, Gredos, 1967.

Coşeriu 1994 = Eugen Coşeriu, *Prelegeri şi conferinţe*. Supliment al revistei „Anuar de lingvistică şi istorie literară", XXXIII, 1992–1993, Iaşi, 1994.

Charolles 1978 = Michel Charolles, *Introduction aux problèmes de la cohérence des textes*, în „Langue française", 1978, nr. 38.

Charolles, Combettes 1999 = Michel Charolles, Bernard Combettes, *Contribution pour une histoire récente de l'analyse du discours*, în „Langue francaise", 1999, nr. 91, p. 76–113.

Cherchi 1978 = Lucien Cherchi, *L'ellipse comme facteur de cohérence*, în „Langue française", 1978, nr. 38, p. 118–128.

DEP = Jacques Moeschler, Anne Reboul, *Dicţionar enciclopedic de pragmatică.* Traducere de Carmen Vlad, Liana Pop, Cluj, Editura Echinox, 1999.

Dijk 1997 = Teun A. van Dijk, *De la grammaire de textes à l'analyse socio-politique du discours*, în *Le discours: enjeux et perspectives*, 1997, p. 16–29.

Dragoş 2000 = Elena Dragoş, *Introducere în pragmatică*, Cluj, Casa Cărţii de Ştiinţă, 2000.

Ducrot 1984 = Oswald Ducrot, *Le dire et le dit*, Paris, Les Éditions de Minuit, 1984, p. 13–31.

Kleiber 1999 = Georges Kleiber, *Problèmes de semantique. La polysémie en questions*, Lille, Presses Universitaires du Septentrion, 1999.

Maingueneau 1993 = Dominique Maingueneau, *L'énonciation littéraire*, I. *Éléments de linguistique pour le texte littéraire*. Troisième édition revue et augmentée avec exercices et corrigés, Paris, Dunod, 1993.

Mincu 1983 = Marin Mincu, *Semiotica literară italiană*, Bucureşti, Editura Univers, 1983.

Nerlich, Clarke 1999 = Brigitte Nerlich, David D. Clarke, *Champ, Schéma, Sujet: Les contributions de Buhler, Bartlett et Benveniste à une linguistique du texte*, în „Langue francaise", 1999, p. 36–53.

Nølke 1993 = Henning Nølke, *Adverbes de phrase sans phrase*, în I. Karolak, Teresa Muryn (eds), *Complétude et incomplétude dans les langues romanes et slaves*, Cracovia, Widawnictwo Naukove, 1993.

Pop 2000 = Liana Pop, *Espaces discursifs. Pour une représentation des héterogéneités discursives*, Louvain, Paris, Éd. Peeters, 2000.

Prioteasa 1974 = Ioana Prioteasa, *Economia lingvistică*, în *Probleme de limgvistică generală*, Editura Academiei R.S.R., 1974, p. 25–31.

Rovenţa-Frumuşani 2000 = Daniela Rovenţa-Frumuşani, *Argumentarea. Modele şi strategii*, Bucureşti, BIC. ALL, 2000.

Rovenţa-Frumuşani 2005 = Daniela Rovenţa-Frumuşani, *Analiza discursului. Ipoteze şi ipostaze*, Bucureşti, Tritonic, 2005.

Slama-Cazacu 1982a = Tatiana Slama-Cazacu, *Structura dialogului: despre „sintaxa dialogată"*, în SCL, XXXIII, 1982, nr. 3, p. 211–224.

Slama-Cazacu 1982b = Tatiana Slama-Cazacu, *Structura dialogului: despre „sintaxa dialogată" (II)*, în SCL, XXXIII, 1982, nr. 4, p. 301–314.

Sperber, Wilson 1989 = Dan Sperber, Deirdre Wilson *La Pertinence. Communication et cognition*. Traduit de l'anglais par Abel Gerschenfeld et Dan Sperber, Paris, Les Éditions de Minuit, 1989.

Şerbănescu 1986 = Andra Şerbănescu, *Construcţii scindate*, în LR, XXXV, 1986, nr. 1, p. 3–8.

Tuţescu 1998 = Mariana Tuţescu, *L'argumentation. Introduction à l'étude du discourse*, Ed. Universităţii din Bucureşti, 1998.

Vasiliu 1990 = Emanuel Vasiliu, *Introducere în teoria textului*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1990.
Vianu 1956 = Tudor Vianu, *Contexte legate şi nelegate din punctul de vedere stilistic*, în LR, V, 1956, nr. 3, p. 16–24.
Vlad 1977 = Carmen Vlad, *Conceptul de text*, în CL, XXII, 1977, nr. 2, p. 251–254.
Vlad 1982 = Carmen Vlad, *Semiotica criticii literare*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1982.
Vlad 1994 = Carmen Vlad, *Sensul, dimensiune esenţială a textului*, Cluj-Napoca, Dacia, 1994.
Vlad 1999 = Carmen Vlad, *Coeziune, congruenţă, coerenţă*, în SCL, L, 1999, nr. 2, p. 463–471.
Vlad 2000 = Carmen Vlad, *Textul aisberg*, Cluj, Casa Cărţii de Ştiinţă, 2000.
Vlad 2003 = Carmen Vlad, *Textul aisberg. Teorie şi analiză lingvistico-semiotică*. Ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Cluj, Casa Cărţii de Ştiinţă, 2003.

ELLIPSIS OF TEXT AND DISCOURSE: A PROBLEM OF COHERENCE AND OF CONTEXT (*Abstract*)

My article, obviously approaching the ellipsis of text and discourse, aims at emphasizing the implications contexts have when syntactical forms prove insufficient in the comprehension of a text.

The focus of this paper has been to demonstrate that, in the conditions of any manifestation of a form of a certain ambiguity or incompleteness in the production of verbal expression, inferential operations become necessary in order to allow a reconstruction of the implicite content. The ambiguity of an expression may be removed by appealing to the situation of communication.

We have considered it necessary to show what kind of implications and mechanisms are involved by *coherence* and *globalism* as features of a logical sequencing of statements and of integration of local meanings in a global meaning.

Enumerating the meanings of the word *context* as listed by various linguists, we have underlined the fact that the difficulty and complexity of the analysis of complete vs incomplete statements is determined by the diversity of the situations in which these statements are made.

We have illustrated this theory with a few examples taken over from Nolke (1993) in which those ”sentence adverbs” that lack the context of a sentence play the role of ellipsis, having the function of making a comment on the utterance or on the statement itself.

Cherchi's study (1978) gives us a few clues significant for the complexity of the study of ellipsis , namely: a) sentence grammar is not the most effective tool in the analysis of ellipsis; b) ellipsis should be integrated in the linguistics of discourse; c) elliptic discourse always involves reference to one of the elements of a situation which are present in the making of the utterance (object, characteristic, fact); d) the function of the ellipsis is more to isolate rather than to express anything, and within a sequence of elements, the placement of ellipsis represents either openness or a limit within the sequences that make up the group.

In conclusion, we may say that ellipsis is proof of the cohesion of statements within such a sequence of statements, and its role is determined by the *discourse competence ,* which consists in the production and the preservation of the coherence of the discourse.

Cuvinte-cheie: elipsă, discurs, coerenţă, coeziune, context, adverb
Keywords: ellipsis, discours, coherence, cohesion, context, adverb

Baia Mare, str. Olteniei, 2A
tamasiulia70@yahoo.com